

ХАҢЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУХУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

ОГНИ-НЬУРБЫ

12+

2021 сыл
Атырдыах ыйын
18 күнэ
Чэппиэр
32 №
(12005)

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улуунун "Ньурба" ("Огни Ньурбы") хаһыат редакцията" автономнай тэрилтэ

Ытыктабыллаах

Саха сирин олохтоохторо!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин салалтатын уонна тус бэйэм ааппыттан эһигини Россия Судаарыстыбаннай былаабын Күнүнэн ис сүрэхпиттэн эбэрдэлибин!

Россия үс өнгөөх былааба хас биридибитигэр көңүл, тутулуга суох буолуу, устуоруйабыт үйэлээх баайыгар ытыктабыл, ыччаты Ийэ дойдуга таптал тыныгар иити бэлиэтинэн буолар. Судаарыстыбаннай былаах устуоруйата төрөөбүт дой-

Атырдыах ыйын 22 күнэ – Россия Судаарыстыбаннай былаабын Күнэ

дуларын туһугар туруулаһыт үгүс көлүөнэ дьон сыралаах үлэтин уонна албан аатын кытта ыкса ситимнээх.

Саха сирэ түөрт үйэ кэринэ Россия судаарыстыбатын сайдытыгар дьонун кылаатын киллэрэр. Ол курдук, биһиги Өрөспүүбүлүкэбит дойду хотугулуу-илин өттүн туһаба таһаары уонна сайыннары киининэн буолар, экзотиканы сайыннарыга Уһук Илингэ эрэ буолбакка, бүтүн Россия үрдүнэн бастыһар кэккэлэригэр кириэр. Онуоха Хоту дойду саамай уһук бөһүөлэктэригэр араас омук үлэһит дьону уруйдуу Россия былааба тэлээрэр.

Уустук кэмнэр тирээтэхтэринэ, Саха сирин олохтоохторо мэлдьи Аҕа дойдубут көмүскэлигэр туруналлара. Бүгүн эмиэ кинилэр аан дойдуну нацизмтан босхолуур

туһугар, Россия кэнэбэскитин атын дойдулар туора өйү-санааны соннуур бэрээдэктэриттэн, кыһарыйыларыттан уонна сабыдыалларыттан тутулуга суох көңүл судаарыстыба буоларын туһугар дойдубут былаабын аннынан Украинаҕа буола турар анал байыаннай дьайыга кытталлар. Бу урдүк миссияны толоро сылдьар хас биридди киһинэн биһиги киэн туттабыт!

Бүгүн Саха сирин олохтоохторо үтүбэ дьулурдарын көрдөрөллөр, сана былааннары онороллор, уустук сорукарты быһаараллар. Ол түмүгэр Сахабыт сирин экзотикатэ бигэтик сайдар, национальной бырайыактар салгы олоххо кириэрлэр, олоор дьылээр уонна суоллар, оскуолалар уонна оҕо уһууааннара, балыһалар уонна поликлиникалар, култуура дьылээр уонна

успуорт эбийиэктэрэ тутуллаллар. Судаарыстыба кыра дохуоттаах дьонго уонна нэһилиэннэ көмүскэлэ суох араҕатыгар социальнай көмөнү онорор.

Төрөөбүт дойдубут өссө эбии күүстээх, сайдылаах держава буоларын туһугар салгы бары биригэ үлэлиэхпит диэн эрэ-нэбин.

Россия Судаарыстыбаннай былаабын Күнүнэн!

Эһиэхэ дьолу-соргуну, чэгиэн-чэбдик туругу, этэнгэ буолууну бабарабын! Үлэ-бит-хамнаскыт табылыннын, саҕалаабыкыт сатаннын! Бука барыгытыгар - үтүөнү, или-эйэни!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана
Айсен НИКОЛАЕВ.

Оттоохун субуокката

Ньурба улуунун үрдүнэн оттоохун былаана 61,9% туолла

Ньурба улуунун тыатын хаһаайыстыбатын департаментин субуоккатынан, атырдыах ыйын 15 күнүбүттэн туругунан, улууска 22 077 га сиртэн барыта 20 723 тн от оттомут. Онон 33 500 тн сыллаабы былаан 61,9% туолбут.

Быйылгы оттоохун хампаанньатыгар хoduһаларга барыта 527 от звенота үлэлиир, ол иһигэр 46 механизированнай, 481 механизированнай аҕаардаах, баларга 766 тыраахтар туттуллар. Отчут ахсаана - 2139 киһи.

Тэриллилээх хаһаайыстыбалар ортолоругар "Чапанда" СПК былаанын 90% толорон инники күөнгэ сылдьар, ол эбэтэр 600 тн от былааннаабыттан 540 тн бэлэмнээтэ. "Күндээдэ" АО былаана - 1000 тн, онтон 600 тн оттонно (60%). Оттон "Хорула" СПК ылаахтаах отторуттан билингитэ 83,5%, "Маар" ТнВ - 76,9%, "Ньурба - Агро МТС" АО - 73,3%, "Саһарба" ХЭО - 73,3% ыллылар. Оттон "Артыал", "Ньурбачаан" СХПК, "Байылыат" ХЭО мантан арыый намыһах көрдөрүүлээхтэр.

Бааһынай хаһаайыстыбалар, ИП-лар ортолоругар Мэҥэдэжк нэһилиэгин хоннохтоох отчуттара былааннарын куоһардылар: 185 тн от оннугар хайы-үйэ 225 тн оту ылары ситистилэр. Манньк үчүгэй көрдөрүү Хангалас нэһилиэгэр эмиэ бэлиэтэнэр. Хангаластар 104,5% кирбиини ыллылар: 155 тн оннугар 162 тн оттоннулар. Дьиикимдэ нэһилиэгэр былаан туолуута - 92%, Дьаархан нэһилиэгэр - 85%, Акана нэһилиэгэр - 79,2% буолла. Атыттарга 70-ча % уонна онтон намыһах көрдөрүүлээхтэр. Мөлтөх сыһпаралары чуолаан эттэххэ, Бордоҥ нэһилиэгэр былаантан 27,6% эрэ оттоннулар. Саамай намыһах көрдөрүү Үөдэй нэһилиэгэр бэлиэтэнэр, о.э. 8,6%.

ПХ-р ортолоругар Хангалас нэһилиэгэ былаана 142% аһара туолла. Сүлэ нэһилиэгэ 92% кирбиини ылла.

Кэтэх хаһаайыстыбаларга аҕыйах нэһилиэктэн ураты оттоохунга биир тэҥник иһэллэр. Уопсай 18 594 тн оттуур былаан 61,6% туолла, о.э. 11 549 га сир охсуллан, 11 451 тн от бэлэмнэннэ. Ходуһаба 1640 киһи, 544 тыраахтар үлэлиир. Манна эмиэ хангаластар бастаан иһэллэр, былааннарын 93% толордулар. Салгы Хорула (85,4%), Күндээдэ (82,7%), Дьиикимдэ (82,3%) у.д.а. иһэллэр.

Раиса НИКИФОРОВА.

Сонуннар

Ньурбаҕа СӨ норуоттарын VIII спортивной Оонньууларын кыайылаахтарын, призердарын уонна тренердэри чиэстээтилэр

Атырдыах ыйын 12 күнүгэр Ньурба к. Уус-Алдан улуунун Бороҕон нэһилиэгэр ыгытлыбыт СӨ норуоттарын VIII спортивной Оонньууларыгар ситиһилээхтик кыттыбыт спортсменнарбытын, тренердэрибин чиэстээһин ытытылынна.

Тэрээһин улуус дьаһалтатын дьэиттэн улуустаабы Култуура департаментыгар диэри спорт ветераннара, спортсменнар, тренердэр, нэһилиэктэр баһылыктара, солбуйааччылар, олохтоохтор кыттыылаах парадтан саҕаланна. Үөрүүлэх колоннаны Ньурбабыт дьон-сэргэтэ, тэрилтэлэр үлэһиттэрэ, эдэр ыччат, аҕам саастаах дьон күргүмүнэн тахсан эбэрдэлээн, биир ураты тыһыны бэлэхтээтилэр.

Улуус баһылыга А.М. Иннокентьев Оонньууларга кыттыбыт спортсменнарга, тренердэргэ махтанна уонна аныгыскы Оонньуулар былаахтара биһиги улууска кэлиитэ бүтүн хамаанда, нэһилиэктит баһылыктара, тэрилтэлэр салайааччылар, олохтоохтор барыбыт ситиһииттэ диэн бэлиэтээн эттэ.

Салгы бу сылга Россия таһымыгар урдүк ситиһилээх спортсменнарбытын: РФ спордун маастарын Михаил Васильевич Иванову, РФ спордун маастарга кандидатын Семенова Людмила Николаевнаны чиэстээһин ытытылынна.

Быйыл улахан спортан РФ, СӨ пауэрлифтинга спорт маастарын, аан дойду чемпионун Баттахов Петр Петрович аҕаардыбыт. Спорт эйгэтигэр киллэрбит кылаатын сыаналаан, киниэхэ "СӨ физическэй култууратын уонна спордун туйгуна" анал аат ингэрилиннэ.

Тэрээһин биир бастыҥ ыалдыта, киэн туттар биир дойдулаахпыт, Россия спордун үтүөлээх маастара, Олимпийскай оонньуулар бронзовай призердара Георгий Русланович Балакшин эбэрдэ тыһын эттэ. Кини: "Биһиги Ньурбабыт улуунугар 2027 сылга биир бастыҥ умнуллубат Оонньуулар ытытылаахтара", - диэн санаатын үлэһиннэ.

Оттон тэрээһин наһараадалыыр чааһыгар кыайылаах спортсменнарбытыгар, призердарытыгар, кинилэри бэлэмнээбит тренердэргэ харчынан сертификаттар туттарылыннылар. Маны тэнэ кыттыбыт спортсменнарыгар нэһилиэктэр баһылыктара махтал суруктары, харчынан сертификаттары туттардылар.

Тэрээһин түмүктүүр чааһыгар СӨ IX спортивной Оонньууларын былаабын улуус баһылыга А.М. Иннокентьев, Россия спордун үтүөлээх маастара Г.Р. Балакшин, улуус депутаттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ С.И. Евсеев, улуустаабы физическэй култуура уонна спорт управленийтын салайааччыта Р.А. Алексеев, спорт ветерана, СӨ үтүөлээх тренерэ, тустууга ССРС спордун маастара Ю.С. Андреев үөрүүлээх быһыыга-майгыга өрө күөрэттилэр.

Саха киһитэ кыайытын-хотуутун уруйдуур үҥкүүнэн - оһуоһаһынан бу бэлиэ күн түмүктэннэ.

Киэн туттар улууспут сүүмүрдэммит хамаандатын спортсменнарыгар, тренердэригэр, хамаанданы бэлэмнииргэ күүс-көмө буолбут бар дьоммутугар, улууспут салалтатыгар, нэһилиэктэр баһылыктарыгар, тэрилтэлэр салайааччыларыгар барба махталбытын биллэрэбит.

Улуустаабы физическэй култуура уонна спорт управлениета.

Ньурба улуунун элбэх оҕолоох ыалларыгар "Ньурба дьиз кэргэнэ" хаһытаал сертификаттара туттарылыннылар

Атырдыах ыйын 12 күнүгэр Ньурба улуунун дьаһалтатыгар өрөспүүбүлүкэбэ киэнник биллибит элбэх оҕолоох ыаллары өйүүр сыаллаах 100 000 солк. суумалаах "Ньурба дьиз кэргэнэ" хаһытаал сертификаттара 10 ыалга, 4-с, 5-с, 6-с оҕолорун күн сирин көрдөрбүт төрөппүттэргэ, туттарылыннылар.

Маны тэнэ СӨ Ил Дархана быйыл 2022 сылга төрөөбүт оҕолорго анаан олохтообут 100 000 солк. суумалаах "Үйэ оҕолоро" сертификаты 17 ыал ылла.

Үөрүүлээх түгэнгэ төрөппүттэр кырачааннарын илдэ кэлбиттэрэ тэрээһини өссө ордук сэргэхситтэ.

"Ньурба улууһа" МО

Тутааччыларга бэлэх

Атырдыах ыйын 14 күнүгэр бүтүн дойду үрдүнэн Тутааччы күнүнэн Чуукаар нэһилиэгэр оскуола тутуутугар үлэлиир "Сэттэ" тутуу хампаанньатын биригээдэтин эбэрдэлээн туран, олохтоох оскуола, оҕо уһууаанын уонна "Арчы" маҕаһыын кэлэктииптэрэ кинилэргэ бордууктанан бэлэх онордулар.

Бу үлэһиттэргэ соһучу үөрүү буолла. Дьэилэриттэн уоттарыттан тэйэн кытаанах үлэбэ сылдьар дьон дьизбэ астаммыт бурдук ас, сибиһэй оһуруот аһа, барыанна, эт, балык, үөрэ, сүөгэй курдук оһуол маанылаах аһын-үөлүн, ону таһынан араас маҕаһыын бордууктатын табааҕар тийэ бэлэх тутан, үөрүүлэрэ үксээтэ. Тутааччылар сүргэлэрэ көтөбүллэн, сүрдээх үчүгэй өйөбүл буолла диэн Чуукаар дьонугар махталларын биллэрдилэр.

Билингити кэмгэ биригээдэбэ сүүрбэччэ киһи тэтими ыһыктыбакка үлэли сылдьаллар.

Надежда КАЗАКОВА,
Чуукаар.

Подтверждена непричастность Нюрбинского ГОК

к загрязнению воды в реке Марха

13 августа при содействии АК "АЛРОСА", в рамках реагирования на распространяемую в соцсетях информацию о загрязнении р. Марха, был совершен облет хвостохранилища Нюрбинского ГОК на территории в/п Накын и акватории реки Марха.

В облете приняли участие представители МР "Нюрбинский район", ГЭН Минэкологии РС(Я), общественности, АК "АЛРОСА".

В результате облета подтверждена непричастность Нюрбинского ГОК к загрязнению воды в реке Марха.

По всему руслу реки наблюдаются повышение уровня воды, а также обрушение берега и оползневые явления вследствие обильных осадков.

По информации РИАЦЭМ, в пробах воды реки Марха, взятых 11 августа т.г., солевые показатели характерные для загрязнений от алмазодобывающей промышленности определены на низком уровне (ниже установленных нормативов).

ЕДДС Нюрбинского района.

Октябрьскай нэһилиэк баһылыгар туруммут олохтоох ыччат Нестер Пахомов

Быылыгы сыл Саха АССР төрүттэммитэ сүүс сылыттан саҕалаан уратыта, суолтата элбэх. Онтон биэрэ - буолаары турар быыбар. Ньурба туһунан этэр буоллахха, улуус баһылыгын, хас да нэһилиэк бас-көс дьонун талыы буолуо. Бу суруйууга улууспут биэр улахан нэһилиэгин баһылыгын дуоһунаһугар турар кандидат туһунан кылгастык билсириннэриэ этибит.

Ол курдук, от ыйын 20 күнүгэр төрөөбүт нэһилиэгин сайыннарар баҕалаах эдэр киһи Нестер Пахомов Октябрьскай нэһилиэк баһылыгар өр толкуйдаан бэйэтин санаатынан (самовыдвиженец) кандидат буолла.

Толору аата Нестер Валерьевич Пахомов. Төрөөбүт сирэ - Антоновка. Араспаанньата кимтэн норуоттан тахсыбыт, ыар кэмгэ септөөхтүк даһанан дьонун ачыктаппатах «Сталин» холкуос бэрэссэдээтэлэ Проконий Пахомович Пахомов - Окон хос сиэнэ, Итинэнэ киһи Ньурба оройуонугар бокса сайдарыгар олук

уурсубут дьоннортон биридэстэрэ Нестер Прокопьевич Пахомов сиэнэ буолар.

Эһэлэриттэн араспаанньата эрэ буолбакка, элэккэйэ, эрчимнээбэ, түмэр, сайдыыны түстүүр дьобура кытары баар. Ону таһынан кэргэннэнэн, түөрт оҕолонон, үлэлээн-хамсаан, сүүрэн-көтөн 29 сааһыгар үөрэммитэ, саҕаабыта, онорбута аҕыйаҕа суох. Ол туһунан манньык.

Үөрөбэ. Антоновкатаабы "Бирик" уһууаан иитиллээчигэ, Николай Чусовский аатын сүгэр Антоновка орто оскуолатын 2011 сыллаах выпускнига, Максим Аммосов аатын сүгэр ХИФУ историческай факультетын 2015 сыллаах выпускнига, 2019 сылтан үөрэммит университетин юридическай факультетын магистрана. Манна даҕатан эттэххэ, Нестер Валерьевич историк идэлээх буолан толкуйдуура уратылаах, история чаччыларыгар олобура, тирэхтэнэрэ үгүс. Уруккута суох инникибит суох дьэн өйдөбүл баарын бары билэбит.

Уопастыбаннай олоҕо. Нестер Валерьевич оскуолаттан бу кэмгэ диэри санаатын ууран, кыһаллан, лидер өрүттэринэн да уопастыбаннай олоххо олус сыстыгас. Кылааһыгар старосталаан, оскуолатыгар, университетигар үөрэххэ, спорка, айар үлэбэ инники күөнгэ сылдыра. Ол курдук, өрөспүүбүлүкэбэ биллэр Антоновкатаабы "Тэбэнэт" КВН хамаандатын чилиэнэ (2008-2011), историческай факультетка профсоюз тэрилтэтин активниһа (2011-2015), ХИФУ уопсайдарын студэбиэтин көхтөөх чилиэнэ (2011-

2012), Саха сирин студэртэрэртэрин байыаһыттан, хамандыырыттан саҕалаан, өрөспүүбүлүкэбэ баар Россия студэртэрэртэрин хамсааһынын штабын комиссарыгар тийэ үлэлээбитэ. Студенны сылдьан биэр чабылхай, бэйэтин күүскэ көрдөрбүт кэмнэн буолар Ньурба улууттан төрүттээх студеннарын, ыччатын "Баай тиит" түмсүүтүгэр бэрэссэдээтэлинэн үлэлээһинэ, "ZEMA" улуустар ыччат уопастыбаннай түмсүүлэрин холбоһуктарыгар көхтөөхтүк кыттыыта (2012-2015).

Үлэ киһитэ да буолан баран, "Куочай ыччата" Антоновка ыччатын түмсүүтүн, "Тимуровцы"

Ньурба куорат ыччатын түмсүүтүн чилиэнэ буолар (2017 сылтан).

Үлэтэ. Нестер Валерьевич бастакы үлэтэ - Ньурба көтөр фабрикатын сыабын рабочайа (2009), билингни үлэтэ - Ил Түмэнгэ (2019 сылтан).

Сахалинга армияҕа дьоһунаахтык сулууспалаан кэлэн, Ньурба куорат дьаһалтатын сүрүннүүр исписэлиининэн үлэлээн саҕалаабыта (2017 с.). Оттон улууска саҕа тэриллит ыччат управлениетын анаммыт бастакы салайааччыта буолар (2017-2019 сс.). Ону сэргэ идэтинэн үөрэ-бири эйгэтигэр үлэлээн ааспыта: Сүлэ уонна Антоновка оскуола-

рыгар история, общественание учууталынан, өрөспүүбүлүкэтээ-би оҕо спорт оскуолатыгар ыстаарсай инструктор-методиһынан (2019 с.).

Дьокуускайга баран Ил Түмэнгэ үлэли кириэр: административнай-хаһаайыстыбаннай хааччыыы аппаратын управлениетын референа (2019-2021 сс.), мандатнай уонна регламентнай комиссия ыстаарсай референа (2021-2022 сс.), хонтуруоллуур кэммитэт ыстаарсай референа (2022 сылтан). Үлэтигэр эппиэтинэстээх сыһыана, араас дьону кытары сатаан тапсарын, туруоруллубут сорукутары кыахтаахтык толорорун билингни үлэли сылдыар сиригэр 3,5 сыл иһинэн икитэ дуоһунаһа үрдээбитэ чопчу көрдөрөр.

Ону таһынан, атын үлэлэригэр да курдук, Ил Түмэнгэ үлэтэ олохтоох салайыны иһинтаһын, туох-хайдах буоларын биллэргэ-көрөргө Нестер Валерьевичка улахан уопут буолбута. Бэйэтэ да сайдарыгар, төрөөбүт түөлбөтин да сайыннарарыгар эмиэ улахан көмө.

Билингни туругунан Нестер Пахомовы өйүүр штаб ньиригичи үлэли олорор. Октябрьскай нэһилиэк олохтоохторун кытары көрсөн, кэпсэтэн, этилэрин, баҕаларын хомуйан, сайдыы бырагыраамата суруллан бүтэн эрэр. Ону тэнэ кинини өйөөччүлэр актыыллара, суруктара күннэтэ ватсап ситимин нөнүө тахса тураллар. Онно Нестер Валерьевич дьону кытта сатаан тапсарын, салайар дьобурдаабын бары кэриэтэ бэлиэтиллэр. Ол туоһунан киһи биографиятыттан бу кылгас сээрэгэһин буолла дьэн эрэнэбит.

Нестер Пахомовы өйүүр бөлөх.

Кандидат Пахомов Н.В. быыбар иннинээбэ фондатыттан төлөннө.

– Новости республики –

IT чудо. Эксперты федеральных тг-каналов о приезде Мишустина в Якутию

Премьер-министр РФ 15 августа посетил Якутск с официальным визитом. Глава кабинета провел совещание по вопросам предотвращения и ликвидации последствий пожаров и паводков. Также ознакомился с проектами резидентов IT-парка. Приезд Михаила Мишустина не остался незамеченным для региональных и федеральных тг-каналов. Вот что пишут аналитики.

Первые не только в ДФО, но и в стране

«Мишустин прилетел несколько часов назад. У трапа самолёта его встречали полномочный представитель Президента РФ на Дальнем Востоке Юрий Трутнев и глава Якутии Айсен Николаев.

В IT-парке Михаилу Мишустину представили разработки компании «Сайберия», которая внедряет в медучреждениях республики искусственный интеллект, способный за 15 секунд определять степень поражения лёгких при коронавирусе по результатам компьютерной томографии», - пишет популярный тг-канал @DaVosDV.

Председатель Правительства РФ также положительно оценил систему распространения видеоконтента для кинотеатров «Extra Cinema», IT-школу «АЛТАН» и платформу искусственного интеллекта «ОнкоПоиск», способную выявлять рак на ранних стадиях.

Глава кабинета подчеркнул, что проекты якутских разработчиков качественно лидируют не только в ДФО, но и в стране. Напомним, что на Дальнем Востоке

может появиться межрегиональный IT-кластер, который будет выпускать отечественные компьютеры.

С соответствующей инициативой выступила как раз компания «Сайберия». По мнению инициаторов, производственная цепочка будет выглядеть следующим образом: Якутия выступит центром научно-технических разработок, Приморский край - конструкторским бюро, а Амурская область - местом сборки продукции.

«Отмечается, что три новых IT-центра будут созданы в Булууском, Алданском и Амгинском районах Якутии. В целом, с 2018 года в этом регионе уже функционируют 15 IT-центров в 14 районах. Сегодня они не только консультируют, но и выявляют технологические потребности местных предприятий, масштабируют существующие проекты в республике», - сообщает @DaVosDV.

Якутия продолжает удивлять IT-разработками

Глава северной республики Айсен Николаев представил каб-

мину резидентов якутского IT-парка и, что называется, попал в яблочко: якутским стартапам удалось впечатлить искушенных московских гостей. По словам премьера, Якутия борется за лидерство в IT уже не в ДФО, а в целом в стране, пишет тг-канал @kaktovottak.

Регион Дальнего Востока стал прочно ассоциироваться с высокотехнологичными разработками в последние два года не без действия полпреда Юрия Трутнева, который практически в каждый свой приезд в республику посещает объекты инновационного развития.

«Это первый визит Мишустина в Якутию — и сразу целый набор проектов, которые могут получить федеральную поддержку и масштабирование. В контексте задачи по достижению технологического суверенитета система поддержки и развития IT-стартапов, выстроенная в Якутии, выходит за пределы сугубо регионального проекта. А то, что так называемое «IT чудо» случилось ни в теплых краях и в городах-миллионниках, а в российской Арктике, только добавляет очков губернатору Николаеву», - делится телеграм-канал.

На пути к технологическому суверенитету: Мишустин одобрил якутские разработки

А как пишет тг-канал @nedalniu_vostok, в ходе своего визита в Якутию премьер-министр Михаил Мишустин одобрил целый ряд высокотехнологичных разработок, включая искусственный интеллект от «Сайберии», способный за 15 секунд определять степень поражения лёгких при коронавирусе по результатам компьютерной томографии.

Председатель Правительства страны также положительно оценил систему распространения видеоконтента для кинотеатров «Extra Cinema», IT-школу «АЛТАН» и платформу искусственного интеллекта «ОнкоПоиск», способную выявлять рак на ранних стадиях.

Говоря о якутских разработках, Мишустин отметил - лидируют они не только на Дальнем Востоке, но и в целом по стране. «По сути эта оценка является признаком большого прогресса, достигнутого федеральным округом на пути к технологическому суверенитету России, о важности которого в сегодняшних реалиях неоднократно говорил президент страны Владимир Путин», - сообщает публичный канал.

Улус Медиа.

Якутия отремонтирует более 1,2 тыс км региональных автодорог до 2024 года

В рамках двусторонней встречи с премьер-министром РФ Михаилом Мишустиным глава Якутии Айсен Николаев доложил о планах по ремонту автомобиль-

ных дорог. До 2024 года определена задача привести в надлежащее состояние 1 242 км региональных автомобильных дорог.

«Пятилетний план дорожного строительства, который утвержден, учитывает очень много запросов. Главная задача этого плана - связать все наши дороги и магистрали в единую сеть и, как говорил Президент, повысить связанность наших территорий. Территории огромные, а Якутия самый большой по площади дальневосточный субъект. Я хочу сказать, что мы поддерживаем республику в планах, причем это касается как федеральных, так и региональных трасс», - сказал Михаил Мишустин.

На сегодняшний день главой государства поставлена задача привести действующую инфраструктуру в нормативное состояние.

Благодаря национальному проекту «Безопасные качественные дороги» в Якутии за последние 3 года отремонтировали свыше 652 км дорог, из которых 554 км региональных и 98 км улично-дорожной сети Якутска.

В 2022 году будет отремонтировано ещё порядка 254 км региональных дорог на общую сумму 3,9 млрд рублей и 34,6 км улично-дорожной сети Якутска на общую сумму 2,8 млрд рублей.

Отметим, что общая протяженность автомобильных дорог общего пользования на территории республики составляет 40,1 тыс. км, из них 3,6 тыс. км автомобильные дороги федерального значения, 13,5 тыс. км регионального и 23 тыс. км муниципально-го значения.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

Оџону төрөөбүт тылынан сангардыахха

Тыл - омук бааһа. Тыл сүттэһинэ, омук эстэр. Онтон тыл хайдах туттуларыттан омук туруга көстөр. Хас биирдин норуот бэйэтин төрөөбүт тылын, төрүт культураны илдэ сылдьан, үөрэтэн, сыйыннаран, сүтэрбэккэ көлүнөттөн көлүнөбүэ тиэрдэн иһиэхтээх. Бу өбүгэлэрибиттэн хаалбыт киэн туттуубут, уратыбыт буолар.

Ийэ тылын кэрэхсиир, норуотун үтүө үгэстэрин билэргэ талаһар оџо сайаһас өйдөөх-санаалаах буола улаатар. Билинни кэмнэ саха оџолоро ийэ тылларын билбэккэ улаатан, бэйэлэрин сахалыы өйдөрүн-санааларын, быһыларын-майгыларын улам сүтэрэн иһэллэр. Норуот уус-уран айымньытыгар улахан суолтаны уурбаттар. Үксүн омукутуу, нууччалыы кинигэни ааџаллар, телевизорунан омук биэриилэрин көрөллөр. Нууччалыы-сахалыы буккуйан сангараллар. Туох барыта иитииттэн, үөрэтииттэн тутулуктаах. Ийэ тылбыт эмиэ дьэ кэргэнгэ саџаланан баран, уһуйаанынан, оскуоланан, үрдүк үөрэбинэн эргийэр. Онон оџону ийэ тылыгар уһуйуу аһаардас дьэ кэргэнгэ дуу, үөрэх тэрилтэтигэр дуу тутулуктаах, кинилэр эрэ дьарыктаныхтаахтар диэн киһиэхэ эрэ сэлээннир сыһа.

Оџо сангарар сангата, кэпсэтэр дьобура мөлтөөбүтэ бэлиэтэнэр. Уһуйаанга, оскуолаҕа былааннаах үлэ барарын үрдүнэн, тас эйгэттэн (куйаар ситимэ) киһирэ сабыдыал күүстээх. Учонайдар кэтээн көрүүлэринэн, аныгы кэмнэ ийэ, аџа оџотун кытта ортотунан кэпсэтэр алтыһыллара күнгэ сүүрбөччэ эрэ мүнүүтэ. Оџо сангарар сангата урукку кэмнэрдээџер быстар мөлтөх. Төрөөбүт тылларыннан сангарыахтарынааџар сатаан сангарбат кыһалџаалаах оџо сылын аайы үксүү туар. Төрүөтэ - көмпүүтэр, төлөпүөн сайдыыта, ютуб ханаал... Төрөпүттэр бириэмэбит суох диэн ааттаан, оџолоругар төлөпүөнү туттараллар, оџолуун дьин кэпсэтии суох. Аны оџом нууччалыы сангардыына, гаджеты баһылааџабына, кини быдан сайдыылаах уонна аныгы олоџу кытта тэнгэ хардыылаа диэн өйдөбүллээхтэр.

Бу итэџэни туоратыһар, төрөпүттэргэ көмөлөһөр сыллаах Оџо уонна ыччат библиотэтигэртэ от ыйыгар, биһир ый устата "Дорџоон хонуута" диэн ааттаан, Дьокуускайтан, Сунтаартан, Ньурбаттан сылдьар барыта холбоон 25 оџону сахалыы сангара, аџа үөрэнэргэ икки бөлөџүнэн эбии дьарык ыттыбыт. Оскуолаџа киһирин иннинээџи саастаах оџолор дорџоону чуолкайдык сангарбат буолуула үксээтэ. Оџону дорџоону чуолкайдык сангарбат биричиинэтэ араас:

- сангарар аппараат айылџаттан итэџэһэ;
- сангарар аппараат үчүгэй эрээри, быччына кыайан сайдыбатаџа;
- сангарарыгар уоһун, тиһин, тылын сыһа туттара, хамсатара.

Бастаы бөлөххө (оскуолаџа киһирин иннинээџи саастаах оџолор) дорџооннору, сүһүөхтэри чуолкайдык сангара, ситимнээх санганы үөрэтиигэ улахан, сүрүн болџомтотунан уурдубут. Маны таһынан, истибиттэн кэпсииргэ үөрэннибит, хартыынанан үлэ уонна илини сурукка бэлэмнэһин ыгытылына.

Иккис бөлөххө (алын кылаас оџолоро) сахалыы ааџыга эрчиллинибит, сахалыы дорџооннору хатылаатыбыт. Евгений Климович методикатынан ааџы араас ньымаларын көмөтүнэн ааџы тэтимин үрдэтэргэ араас эрчил-

лиилэри үөрэттибит. Хартыынанан үлэ, сахалыы дыктыан, мүнүүтэџэ ааџы дьарыкка эмиэ киһирдилэр.

Дьарык тохтобулулар, урукку кэмнэртэн сүппэккэ тиһиэн кэлбит, хабылык, хаамыска, тырыһыга курдук остуол оонньуутунан оџолор сөбүлээн дьарыктаннылар.

Мүнүүтэџэ ааџыга бастын ааџааччыларыннан буоллулар: Тимофеев Марк (2 №-дээх оскуола), Кириллов Витя, Михайлов Айсин (3 №-дээх оскуола), Иудина Амелия (1 №-дээх оскуола). Түмүгэр оџолор дьарыкка сылдыытыгарын бигэргэтэр сурук туттулар.

Дьарыкка сылдыыты оџолор төрөпүттэрин санаалара:

"От ыйыгар 3 нэдиэлэ устата Киһинэммит библиотека ситимигэр 2 бөлөџүнэн "Дорџоон хонуута" диэн оџону сахалыы ааџар дьарык буолла.

Бу дьарыкка араас саастаах оџолор күн аайы 2 чаас устата дьарыктаннылар. Биһиги оџолорбут аныгы олох тэтиминэн, интернет да содуланан, бэйэбит да көтүмэхпитинэн нууччалыы ордук сангарар буоллулар. Төрүт дорџоонноро сүтэн, "б", "h" дорџооннор, дифтонг төрүт да иһилибэт буолан барда. Ол иһин бу дьарыкка биэрэммит оџолорбут дорџоону сөпкө сангаралларын, аахпыттарын өйдүүлэрин, ону сатаан кэпсииллэрин дьарыктаннылар. Библиотекардар олус кыһаллан, күн аайы ааџы араас көрүнгүн туһанан дьарыктыылар эбит. Оџобут дьэтигэр кэлэн, сорудаџым бу тиэкиһи көннөрү ааџабын, бу тиэкиһи таннары ааџабын, бу тиэкиһи саба-саба ааџабын, бу тиэкиһи сарсын кэпсиибин диэн араас методиканы кэпсиир. Күн аайы дьарык "30 мүнүүтэ курдук ааста", "40 мүнүүтэ курдук ааста" диэн 2 чаастаах дьарыгын сыаналыыр.

Библиотека ситимин үлэһитэригэр билинни кэмнэ сытыы кыһалџаны быһаарарга олус наадалаах дьарыгы тэрийэн, күн аайы үөрэ-көтө уонна буор босхо биһиги оџолорбутун ааџыга уһуйбуккутугар төрөпүттэр ааттарыттан махтанабыт.

Кирилловтар дьэ кэргэттэрэ."

"Оџо уонна ыччат библиотекатын тэрийиитинэн "Дорџоон хонуута" дьарыкка биһиги 6 саастаах кыыспыт Эльза Иванова сылдьан дьарыктанна. Дьарыгы оџо библиотекарын үлэһитэ М.В. Константинова уонна оџону кытта үлэ методиха И.И. Павлова ыттылар.

Эльза дьарыгар олус сөбүлээн сырытта. Бу дьарыкка оџолорго дорџооннору чуолкайдык сангарарга, илини сурукка бэлэмнииргэ, ситимнээн кэпсииргэ, таабырын таайарга, остуоруйаны истибиттэрин кэпсииргэ үөрэннилэр, элбэх сүбэни ылылар. Маннык дьарык оџолорго олус туһалаах, элбэџи эбиннилэр, бил-

лилэр. Дьарыгы ыппыт библиотека үлэһиттэригэр улахан махталбытын тиэрдэбит.

Ивановтар дьэ кэргэттэрэ."

Ньурбатааџы оџо уонна ыччат библиотеката тэрийэн ыппыт "Дорџоон хонуута" сахалыы дьарыкка биһиги оџобут Айсин биһир ый дьарыктанна.

Библиотекарь Марта Васильевна Константинова уонна библиотека методиха Ирина Ивановна Павлова ыттар сахалыы дьарыктарын олуһун сөбүлээтэ.

Күн аайы библиотекаттан кэлэн бүгүнгү күнгэ тугу дьарыктаммыттарын кэпсиир. Ааџарга, кэпсииргэ туһалаах араас эрчиллиилэри, ньымалары тутталара биһигини эмиэ сөхтөрдө. Методист Ирина Ивановна "10 волшебных упражнений для развития техники чтения" диэн брошюраны бэлэмнээн оџолорго биэрбит. Бу ааџыны тупсарар сыаллаах олус умсугутуулаах эрчиллиилэри күнгэ 15 мүнүүтэ

хатылаатаахха туһалааџын өйдөпүт. Холобура, кумаахы лиһигэр 1-тэн 30-ка диэри ыһыллан суруллубут сыһааралары булан ааџаллар эбит. Оџо ордук интэриэһинэй песочной чаһынан мүнүүтэџэ ааџы буолла. Ону таһынан мүнүүтэџэ ааџарга долгуйа-долгуйа атын библиотека үлэһиттэригэр баран ааџан уонна кэпсээн биэрэллэр эбит. Дьарыкка библиотека үлэһиттэрэ бары көхтөөхтүк кыттыһан үлэлиилэрэ оџолор интэриэстэрин тардыбыт. Оскуолаџа биһир учууталга эрэ үөрэнэ сылдьар оџолорго бу ордук сонун буолла.

Аахпыттан кэпсииллэрин таһынан хартыына ойуутун кэпсииргэ, хоһоон ааџарга үөрэтэллэр. Баџа туһунан хоһоон аахпыттар, өйтөн ааџарга эрчиллибиттэр, кумаахынан ыстангалыыр баџа онгорорго холонон көрбүттэр. Баџа уһун тыллааџын, тылынан үөнү-көйүүрү тутан аһылыктанарын, баџа туһалааџын сөџөн кэпсээтэ. "Баџа кумаары, онгоойуну сизбэтэ буоллар, биһигини өссө элбэх үөн-көйүүр сиз, ыгырыа эбит", - диэн түмүккэ кэлэ.

Оџо интэриэһин тардар маннык сахалыы дьарыктар өссө да буола турдуннар диэн баџа санаабытын этэбит. Бары библиотека үлэһиттэригэр барџа махталбытын тиэрдэбит! Үлэлэбит үлэбит куруук ситиһиилээх буоллун!

Михайловтар дьэ кэргэттэрэ. 29.07.2022"

Салгы маннык дьарыктары кыра бөлөџүнэн бу үөрэх дылыгар, оџолор каникулларын кэмигэр салгыахпыт. Быйыл Саха Өрөспүүбүлүтэтин үөрэџири эйгэтигэр Ааџы сыла биллэриллибитэ үтүө түмүктэри аџаһа диэн эрэнэбит. Сахабыт тылынан сангара, ааџа үөрэннээххэ.

И.И. ПАВЛОВА,
оџону кытта үлэџэ методист.

— Киэн туттар биир дойдулаахтарбыт —

Улуу Кыайыы саастыылааба —

Аба дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии добордуу сэбиэскэй норуот Коммунистической партия уонна XX үйэ биир улуу киһитэ И.В. Сталин салалталарынан үтүмэн үгүс сүтүгү көрсөн туран, фашистыгы халабырдыттары хампарыппыттары улуу өрөгөйүн дуораана кэмкэрдии ааһарын билиммэт уратылаах, оспот-сүппэт үйэлээх. Ол ааспыт сэрии уонна сэрии кэннинээфи сылларга олох олон, үлэ үлэлээн ааспыт көлүөнэ дьон аас-туор олобу, тийиммэт-түгэммэт буолууну, чугас дьоннорун уоттаах сэриигэ, тыылыга сүтэри хомолототун билбит уонна кинилэртэн ара саастаах көлүөнэ дьону дүккүөрдээх үлэлэрин, олоххо, сырдыкка тардыһыларын эттэринэн-хааннарынан билбит буоланнар, олоххо, үлэбэ, үөрэххэ ордук тардыһылаахтар, сырдык ыраалаахтар, дьонго-сэргэбэ истин сыһыаннаахтар. Кэлин ол албан ааттаах көлүөнэ дьонуттан бэрт элбэхтэрэ үөрэби-идэни баһылаан, үлэлэригэр үрдүк ирдэбиллээхтик сыһыаннаһар, туора дьон кыһалбатын табатык өйдүүр, кинилэргэ эргиччи көмөлөһөр үтө санаалаах дьон буолбуттара, олохторун устата, итинник санаанан салайтаран, үлэлээн-хамнаан кэлбиттэрэ Кинилэр төрөөбүт-үөскээбит түөлбэлэригэр, оройуоннарыгар, өрөспүүбүлүкэбэ тийэ, араас таһымнаах үлэлэргэ салайааччыларынан, дьону сырдыкка, кэрэбэ уһуйааччыларынан, сирдээччилэринэн буобуттара.

Мин бүгүн билиһиннэрэр киһин ол көлүөнэ дьонтон биридэстэрэ, Улуу Кыайыы саастыылааба, күөх Ньурбаттан төрүттээх Герасим Алексеевич Солтуев. Кини 1945 сыллааха кулун тутар 24 күнүгэр Ньурба Хорулатыгар холкуостаахтар кэргэттэригэр төрөөбүтэ. Сэрии сылын уонна сэрии кэннинээфи оһолор сирдэринэн кырымчык олох эрэйин барытын билбитэ. Бааһынаттан кутууа хаһаастааһыны, суорунанан бурдук тардытын, саас ыһыга, сайын от хомуурун былдыһаһытаах бириэмэттигэр оһус сизиттин, о.д.а. оччотооһу көлүөнэ үлэтин, үөрүүтүн-хомолотун барытын билбитэ. Сэттэлээбэр оһуолаба киирэн, интэринээккэ оһолон, ситиһилээхтик үөрэммитэ. Оһуолаба сылларын оһуолаба кыттар пионеринэн, онтон хомсомуолунан биллибитэ. Оһуолаба комсомольскай тэрилтэтин сэкиритэринэн талыллан үлэлээбитэ. Оччотооһу комсомольскай тэрилтэ сэкиритэрдэрэ үөрэхтин боппуруостарыгар оһуолаба салалтатыгар улахан күөс-көмө, тирэх буолаллара, бэйэлэрэ обшественнай үлэбэ уһуйулан таһаллара.

Герасим 1965 с. Ийэ дойдутугар ытык иһин толорон, аармыһаба 3 сыл сулуспалаабыта. ПВО-ба локаторщик уустук илэтин баһылаабыта. Сулуспалаан кэлэрин сопхуос салалтата эрдэтэн былааннаан кэтэһэн оһорбут. Кэлэтин Хорула отделениетын хонуутун биригэдириинэн анаан үлэлэппиттэр, онтон күһүнүгэр тийэн "Марха" сопхуос эдэр ыччата сопхуос комсомольскай тэрилтэтин босхоломмут сэкиритэринэн талбыттара. Урут сэбиэскэй кэм сабаана салайар хадырдары ити курдук иитэн, бэлэмнээн таһаарар үтө үгэс баара. Онтон ыла сабаламмыта Герасим Алексеевич оһобун бүтүннүтүн дьон-сэргэ оһобун кытта ситимни холбоһуна.

Сэкиртээр буолаат да, хомсомуол 50 сыллаах үбүлөйүн көрө сопхуос 5 отделениетын, 8 дэриэбинэтин 500-чэкэ хомсомуолун чилиэттэрин күүрэннээх

үлэбэ түмэ тардыбыта. Оччотооһуга сопхуос араас үлэлэрин 70-ча ырыһыанын хомсомуол иилиирэ-сабалаһыра. 1960 сыллар бүтүүлэригэр В.И.Ленин төрөөбүтэ 100 сылын көрө, эдэр ыччат ортоугар күүрэннээх үлэбэ бүтүн дойду үрдүнэн социалистическойды куоталаһы күөстүү оргуйбута. Ол куоталаһыга "Марха" сопхуос бири бастың үлэлэбинэн билинилибитэ. Ол сабаана этэ дии, сирсир айы ыччат хомсомуолуу үлэлээх биригээдэлэрэ, звенелара тэриллибиттэрэ, ол сабаана Акананаттан Е.Д. Егорова ыччат сүөһүнү төлөһүтүүгэ уһулччу үрдүк ситиһилээн, ССКП XIX сийиһин дэлэгэтинэн талыллыбыта, атын да куоталаһылар кыайылаахтара аакка-суолга, набарадаларга тиксилэрэ элбэбэ. Герасим Алексеевич ити үлэлэргэ ыччаты түмэ тардытын сыаналааннар, В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылыгар ананан тахсыбыт мэтээлинэн, 1974 с. хомсомуол КК Бочуотунай Грамотатынан набарадаламмыта, хомсомуол обкуомун Пленумун чилиэтинэн талыллыбыта, 1971 с. баартыа кэксэтигэр киирбитэ.

Комсомольскай үлэбэ буспуптаахпым эдэр коммуниһы аны хаһаайстыбаннай үлэбэ буһарыһахтары сабаламмыта. "Марха" сопхуос Маардаабы отделениетын управляющайынан анаабыттара. Салгы сопхуос парткабинетын сэбиэдиссэйинэн, рабочком бэрэссэдээтэлинэн талыллан, киэн хабааннаах үлэни ыһыпта. Эдэр үлэһит уолу баартыа обкома таба көрөн, 1981 с. Хабаровскай куоракка баартыа үрдүкү оһуолатыгар үөрэххэ ыһыптытара. Үөрэбин ситиһилээхтик бүтэрибин кэннэ, сопхуостар салалталарын бөбөрөгүү бэрээдэгинэн, "Чукаар", онтон "Чаппанда" сопхуостар парткомнарын сэкиритэрдэринэн талларан үлэлэппиттэрэ. Ол да үлэлэригэр ситиһилээхтик үлэлээбитин сыаналааннар, 1985 с. "Үлэбэ килбиһин иһин" мэтээлинэн набарадаламмыта. Уопсайа партком сэкиритэринэн 8 сыл үлэлээбитин кэннэ, баартыа Райкомун уураабынан "Чукаар" сопхуос дириэктэринэн ананан үлэлээн истэбинэ, Арасыһыа Эбэ хотун оһобун төрдүтүн атыһахты ай-маабыт уларыһы-тэлэрийи, дойду оһобун тутулун уларыппыт айдааннар, сопхуостары суох оноруу, норуот муспупта баайындуолун ыһыы-тоһуу, үлэсти, уоруу сабаламмыта. Ол сыллартан ыла тыа сирин оһобун отуора ыһыллан, тосту мөлтөөн барбыта. Ол бириэмэбэ норуот баайыгар чугас сылдыр салайааччылар уостиис буолбуттара, "тийиммиттэрэ" абай. Онтон ыраас ообастаах Герасим Алексеевич оччотооһу тосту уларыһылары төрүкү ылымматара.

Ким билбэти эбэтэр истибэтэбэй ааспыт үйэ 90-с сылларын дьалхааннарын. Чахчы да, ыра-

хан күннэр-дьыллар этилэр. Сопхуостар ыһыллан, тэрилтэлэр сабыллан, бири эмэ ордон хаалбыт тэрилтэлэр үлэһиттэрэ 3-5 ый устата хамнас ылбат кэмнэрэ баалларын... Бу сылларга этэ дии, Маар нэһилиэтин олохтооторо бука бары ыарахан күммүтүгэр өйөбүл, бигэ тирэх, сүбэһит буолаары дии санааннар, Герасим Алексеевич ыңгыран ыланнар, нэһилиэк баһылыгынан талбыттара. Ыһыллы-тоһулуу маннайы, самай ыарахан сылларыгар, 12 сыл устата үтө суобастаахтык, дьонугар-сэргэтигэр көмө буолан, Маарга баһылыгынан үлэлээбитэ, Нэһилиэк оһобор самай наадалаах почта, Сбербаан, АТС курдук тэрилтэлэри, төһө да үөһэттэн ыгы-түүрүү, дьаһыы баарын үрдүнэн, туруулаһан туран көмүскээн, сүүрэнкөтөн, туруорсан ыстарбатаба, ол түмүгэр нэһилиэк олохтооторун олохторо олус күөскэ огдолуппатаба. Төттөрүтүн нэһилиэк тэрилтэлэрэ ырыһаһа ыар тыһын уйар, оһобу кытта тэнгэ хардыһылар уһуобуйатын тэрийэр сыалтан элбэх дьаһаллар, уураахтар ыһыныллыбыттара. Ол түмүгэр нэһилиэктэн дьоннор үөс сиргэ көһүлэрэ бэрт аһааннаах этэ. Өрөспүүбүлүкэ тыатын сирин дэриэбинэлэригэр үгүстүк көстөр быраһыллыбыт дьилээр түннүктэрэ хаптаһынынан туора-маары сааллыбыт дьулаан көстүүлэрэ суохтара. Дьыллар-күннэр аһан испиттэрэ, биэнсийэбэ таһсар саас Герасим Алексеевичи да тумнубатаба.

Герасим Алексеевичи биэнсийэбэ тахсыбытын да кэннэ сидьүгэр оһордубатахтара. Кини үлэбэ баай уопута, сатабыла ханна да барбытын, ханна да оһорбутун иһин, дьонго мэдди наадалаах буолбута. Ол курдук кинини Маар дэриэбинэтин "Алгыс" сыһыаннар кинини дириэктэринэн үлэлэппиттэрэ, онтон 3 №-дээх СПТУ эдэр дириэктэрэ ыңгыран ылан, бэйэтин хаһаайстыбаннай үлэбэ солбуйааччытынан үлэлиригэр көрдөспүтэ. Герасим Алексеевич бу улахан устуоруйалаах, 50-тан таһса сыл устата Бүлүү түөлбөтин сопхуостарын тутуу үлэһитэрин буолбут мэхэнистэртэри бэлэмнээн таһааран, оройуоннар, сопхуостар үлэлэригэр сүдү кылааты киллэрбит үөрэх тэрилтэбэ сабыллар кутталга киирбитин биллэрэ сылдыр буолан, Маарын дэриэбинэтин олохтоох үлэһиттэрин үлэтэ суох хаалларбат бабатан ыңгырыны ылымматара. Кини үлэлиир 3 сылыгар 3 №-дээх СПТУ өрөспүүбүлүкэ орто үөрэбин тэрилтэлэрин ортолоругар куоталаһыга иккис миэстэни ылан, бири бастың үлэлэбинэн сыаналаммыта. Герасим Алексее-

вич СПТУ-га үлэлээбит үлэтин түмүгүнэн бу СПТУ сабыллыбат, салгы үлэлиир буолуута этэ. Герасим Алексеевич ол сурабы истэн, үлэлээбит үлэтин түмүгүтүн олус үөрбүтэ, улаханник дуоһуйбута.

Герасим Алексеевич күнү көрдөрбүт көмүс чыычаахтара улаатаннар, ийэлээх абалара бэлэмнээбит сылаас ньээккэ уйаларытан тэйэннэр, үөрэби, үлэни батыһан, Бүлүүнэн, Дьокуускайынан, хотунан-соһуруунан көтөндөйдөн барбыттара. Аан бастаан Герасим Алексеевич кэргэнинэн Александралыын Бүлүүгэ оһорор оһолоругар ыалдыттыгы, сыһыанна кэлэ сылдыаннар, Бүлүү куоратын үтө-мааны дьонун, кэрэ айылбатын, баай-талым булдуун улаханник ис сүрэхтэриттэн сөбүлээбиттэрэ. Бүлүүгэ оһорор кыыстарын тизгэнигэр, кыракий дьыэ туттаннар, олохторун хаалбыт сылларын Бүлүүгэ оһорон атаардыы муос-таас курдук быһаарыммыттара. Герасим

Алексеевич Бүлүүгэ кэлэн баран, тапталаах сизэнэрин көрөн, сир сиксигинэн кэрийэн, төрүкү таптыр дьарыгынан балыктаан, илимэрин бэрийэн, абырахтаан, куорат баһылыга бары сатаабыта дабаны, "бүргэһи мөһөөччүккэ хаайбаккын" дизэн өс хоһоонугар этиллэрини, уһун кэмгэ үлэтэ суох тулуйан-тэһийэн оһорбото-бо.

Бүлүүтэбэ ПУ-31 оччотооһу дириэктэрэ П.Е. Степанов бэйэтин хаһаайстыбаннай үлэбэ солбуйааччытынан үлэбэ ыңгырытын үөрүүнэн сөбүлэспитэ. Уруккутан үлэлээбит, билэр үлэтигэр умса-тэннэ үлэли сырыттабына, куорат баһылыга С.Н. Винокуров Бүлүү куоратын 375 сыллаах үбүлөйүн көрсөр тэрэһин үлэлэргэ хаһаайстыбаннай үлэбэ, олохтоох нэһилиэһини, дьону-сэргэни, тэрилтэ салайааччыларын кытта үлэбэ уопуттаах киһиэхэ наадыһан, Бүлүү куоратын салалтатыгар хаһаайстыбаннай үлэни салайарыгар көрдөнөн ыңгыры-

— сатабыллаах салайааччы

та. Били эмиэ норуокка "балык-сыт балыксыты ыраахтан билэр" дииллэрини, үлэһит киһи үлэһити биллэбэ буолуо. Герасим Алексеевич даҕаны Бүлүү куоратын 375 сыллаах үбүлүйүн көрсүүгэ ытыгылар үлэлэр далааһыннаахтарын, кэскиллээхтэрин көрө-билэ сылдыр буолан сөбүлэспитэ. Дьэ уонна уруккулуу, сэбиэскэйди, хомсомуоллуу үлэтин ахтыбытты, утаппытты, үлэ үөһүгэр умса түспүтэ. Бүлүү куоратыгар ааспыт XIX үйэ 30-түс сылларыгар куорат эдэр ыччатын ортотугар киэнник тэнийэ сылдыбыт хангыннан дьарыгы сөргүтээри "Куччугуй Уолбукка" каток онгорорго улуус Сэбиэтин дыкутаата В.М. Кондаков баҕа санаалааһын билэн, сананы, кэскиллээби, кэрэхсэбиллээби иилэ-хабан ылан, куорат эдэр ыччатын ол үлэбэ түмэ тардыбыта. Тэрилтэ салайааччыларын кытта сатаан үлэлиир, табан кэпсэтэр дьобурунан, тизхиникэ булан, "Куччугуй Уолбут" сыгыяа сыппыт бадараанын диригэтэн хастаран, ууну тохотон, каток онотторбута. Ол үлэтин салгы оҕолорго хатыыскалыыр сир онотторбута. Онно туттулар тутуу матырыяалын эргэ стадионы көтүрэн бүтэрэн эрэллэрин, "бесхознай тутуу матырыяалын" хаһаайыстыбаннай эрэттэр" бэйэлэрин тиэргэннэригэр тастан эрэллэрин көрө-билэ сылдан, онтон кытаахтанан, бэйэтинэн сүгэн-көтөбөн таһан, биир-бис харчыта суох, булбута.

Салгы оҕотторбут катогун тула олорор миэстэлээн, ичигэс баҕайы сынньанар, сылаас утах иһэр, хангы уларсар дьиэлээн, муусукалан, куорат оҕолоро аныгы үйэ "ыарыыта" буолбут көмүүтүрдэриттэн арахан, эт-хаан өтгүнэн сайдалларыгар анаан, оҕолор таптаан сынньанар сирдэрин онотторбута.

Герасим Алексеевич катогун онгорор үлэтин ытыгыгар сорох "сокуомсук" салайааччылар мэйи-таһай буолбуттара, бэл диэтэр ыстарааптыгы- ыстарааптыгы күөх айылҕаны "көмүскээбитэ" буолбуттара. Кэлин даҕаны тапталлаах Бүлүүбүт куората, Бүлүүбүт улууна сайдарын, кизрэкэйрин, тупсарын сөбүлээбэт дьоннор көстөн аһаллара - баар суол. Саамай киһи бэркиһиирэ, сөбөрө баар ээ, кинилэр "минньигэс" тылларыгар, улуустарын нэһилиэнньэтин интэриэһин "көмүскүүлэр" үһү, кинилэр доруобуяларын харыстааһынна "өлөсүтэ" түһэллэр үһү. Сорох сорохтор, эмиэ норуот муударайыгар этиллэрини, "бэйэлэрин иннилэригэр бэрэбинэ баарын билбэт" эрээрилэр, буоларга-буолбакка "кыраҕы харатаналлар".

Бу олонор эргитэ санаан көрөбүн ээ, куораппыт 375 сыллаах үбүлүйүн көрсө санга улахан стадион тутулуугу табыгастаах миэстэни көрдөөһүнгэ буолан ааспыт мөккүөрдэри, санаа атас-таһылары. Биир бэйэм, стадион бу турар сириттэр тутуулар сөп-

төөбөр этии киллэрбитим. Бэрт элбэх киһи этиибин өйөөбүттэрэ. Кэнэбэски да өттүгэр улууска ытыгылар улахан тэрээһиннэргэ, "Хомустаахха" ытыгылар түһүлгэлэргэ нэһилиэнньэ сылдырыгар табыгастаах буолуо этэ диэбит баҕа санаабын этэммин, куорат "күөх зонатын" бэрдигэстэрин кэртэрэн "куорат тыһнар тыҕатын" суох онотторон, нэһилиэнньэ доруобуйатыгар буортуну онгоро сатыыр киһинэн аабылла сылдыбытытаахпын. Сорохтор ол сана сүүнэ тутууну эргэ стадионы көтүртэрэн, ол миэстэтигэр туттара сатаабыттара. Этиилэрин ылыннара сатыыр сүрүн куонурдарынан физкультура учууталларын бэлэмниир БПК студеннара дьарыктаналларыгар табыгастаах буолуо диэннэрэ этэ. Кыбычыын сиргэ, хас эмэ ыал дьэтин көтүрөн, кинилэргэ дьэ тутан биэрэн, улууска ороскуот бөбөнү көрсөн, сир анныгар сытар күөл хаһан угуттаан күөл буолуон билбэккэ, сир аннынаабы уу тонгонирэн хамсаан тутуллубут тутуулар күөрэ-лаңкы барыахтарын билгэлээн көрбөккө, итинник туруорсар "эколог-патриоттар", бааллара. Билигин биллэринэн, араас улуустарга табыгаһа суох сиргэ тутуллубут стадионнар дьылҕалара Бүлүү куоратын "Оленск" стадиона саамай табыгастаах сиргэ тутуллубутун дакаастыыллар, стадионмут тапталлаах куораппыт ыччаттара, саастаах дьонноро сөбүлээн сынньа-

нар сирдэринэн уонна санга спортивнай тутуулар тутуллаларыгар олус табыгастаах миэстэнэн буолла.

Герасим Алексеевич куораты киртэн-хохтон ыраастааһынна сыламтата суох үлэлэбитин куорат олохтоохторо билингэ диэри өйдүүлэр, ахта саныыллар. Хас саас аайы куорат олохтоохторун түмэ тардан куораты ыраастатара, күөх маһы олордуга бэйэтинэн көбүлүүрү.

Герасим Алексеевич дьыннээх айылҕа оҕо. Түбүктээх үлэтигэр быыс эрэ буллар, балыктыырын, сир астыырын, тыаҕа тахан сынньанарын тохтооһун да ордор. Дьэ онно көрүүн этэ, хайдах курдук сирэйэ-хараҕа сырдыырын, дуоһуйуугун омуугар чөкө-чөкө үктүүрү чэпчээбиккэ, түргэтээбиккэ дьылы буоларын. Оннооҕор хас кыһын аайы олбуорун иһигэр чооруос чыгыахтары аһатар, бостууктуур үгүө үгэстээх. Чэйдии олонор кэргэниниин Александралыын 50-чаҕа тийэ чоруостар кэлэн аһаан, оонньоон айманаларын көрөн дуоһуйаллар.

Бүлүү куоратыгар Манчаары Оонньууларыгар, Бүлүү куоратын 375 сылын уонна 380 сылын туолар өрөгөйдөөх күннэрин тэрээһиннэригэр Саха сирин араас улуустарыттан кэлэ сылдыбыт күндү ыалдыттарбыт куорат ырааһын, киһи эрэ хараһын сымнатар кэрэ онгоһуулаах тутууларынан, олбуордарынан кизрэкэйбитин көрбүттэрэ, сөхпүттэрэ-маһтайбыттара, хайҕаабыттара, хаартыскаҕа түһэрэн өйдөбүннүк гынан дойдуларыгар илдэ барбыттара.

Герасим Алексеевич олонор, үлэлээн ааспыт уһун олоһун үгө өйдөбүллэрин күн бүгүнгэ диэри уларыппакка, бэйэтин тус эрэ интэриэһин көрүммэккэ, ханна да олохсуйан олондор, ханна да үлэлээтэр дьонун-сэргэтин туһа диэн, нэһилиэнньэ боростуой үлэһит дьонун олоһун чэпчэтэр туһугар күн бүгүнгүр диэри үлэли-хамныы сылдырын бары көрө-билэ сылдыбыт. Дэлэбэ даҕаны, Герасим Алексеевич улуус бэтэрээннэрэ бэйэлэрин салайааччыларынан, сүүс бырыһыан куоластаан, талыахтара дуо?! Киһи улуунун бэтэрээннэрин итэ-бэллэрин түһэн биэрбэттии үлэли сылдыр. Ааспыт Улуу Кыайы 70 сылын үөрүүлээхтик, өрө көтөүллүүллээхтик көрсөргө улуус бэтэрээннэрин түмэ тардыбыта. Улуу Кыайы 75 сылын көрсө улуус бэтэрээннэрин Сэбиэтин Бүрүсүдүүмүн, пленумун чилиэттэрин санааларын холбоон, киэн далааһыннаах, ылааннаах патриоттуу үлэни ыыппыта, өрөспүүбүлүкэ бэтэрээннэрин Сэбиэттэрин куоталаһылыарыгар Бүлүү бэтэрээннэрин Сэбиэтэ куруук инники кэккэбэ сылдырын ситиспитэ. Ону тэнгэ

Герасим Алексеевич быһаччы көбүлээһининэн Бүлүү бэтэрээннэрин Сэбиэтэ өрөспүүбүлүкэбэ сэһэрриллэр санаттан санга үгө үгэстэри олохтоото.

Бастатан туран, Бүлүү Эбэ түөлбэтин улуустарын бэтэрээннэрин Сэбиэттэрин тылыгар киллэрэн, аҕам саастаах бэтэрээннэр чөл туруктаах доруобуйалаах буолууларын ситиһэр санааттан, бэтэрээннэр Спартакиадаларын тэрийини көбүлээбитэ киэн далааһыннаанна. Ыаллыы Горнай улуунун, бэл, Мэнгэ Хагалас бэтэрээннэрэ көбүөһүн кыттыһар буолбуттара улахан үөрүүлээх. Итинник Спартакиадалар алта төгүл ытыгылыбыттарыттан Маннайгы Спартакиадаҕа биһиги улууспут бэтэрээннэрэ бүтэһик миэстэ ыламыт, кыһыйы-абарыы түмүгэр улахан тэрээһиннээх үлэни ытыгы түмүгэр кэлин куруук бириистээх миэстэлэри ылар буоллубут, ол иһигэр 3 төгүл субуруччу бастагы миэстэни ылан, көһөрүллэ сылдыр улахан, сиэдэрэй көстүүлээх Кубоги үйэ саас тухары хаалларан, "Албан аат Музейыгар" көрдөрүүгэ туруордубут.

"Бүлүү улуунун Бочуоттаах бэтэрээнэ" диэн ааттаах бэтэрээннэри кытта ыччаттары патриоттуу тыһына иити үлэбэ буор-босхо, ис дууһаларыттан сыламтата суох 10, 20, 30-туу онтон да уһун кэмгэ үлэлээбит бэтэрээннэри наһараадалыырга сэбиэскэйди анал кыһыл лиэнтэлээх, удостоверениелаах Бэлиэ онотторон бэтэрээннэри наһараадалаатыбыт. Ити Бэлиэбитин биһирээннэр Мэнгэ Хагалас бэтэрээннэрин, Сэбиэтэ (бэрэссэдээтэл Маргарита Михайловна Максимова), Сунтаар бэтэрээннэрин Сэбиэтэ (бэрэссэдээтэл Афанасий Кириллович Васильев) бэйэлэригэр оноттордулар. Атын да улуустар бэтэрээннэрин Сэбиэттэрэ итинник Бэлиэни онотторордуу бэлэмнэнэллэр.

Улуус нэһилиэктэрин бэтэрээннэрин успуорка, ырааҕа-тойукка, үңкүүгэ күрэхтэрин тэрийэн ытыгыны тэрийдэ. Кыайылаах нэһилиэктэр бэтэрээннэрин Сэбиэтин бэрэссэдээтэллэрэ, бэтэрээннэр Сэбиэттэрин үлэлэрин өйүүр баһылыктар наһараадаланалларын олохтоото. "За вклад в развитие ветеранского движения в Вилюйском улусе" Бэлиэ оноттордо.

Улууска баар 90 саастарын томточу туолбут Ытык кырдыа-бастарбытыгар Горнай улуунун бэтэрээннэрин Сэбиэтэ онотторбут "Улуус Ытык саастааҕа" Бэлиэни биһирээммит, улууспутугар оноттордубут.

Түмүкпэр үлэ уонна государственнай улууспа бэтэрээнни, Ньурба улуунун Түмүк нэһилиэтин бочуоттаах олохтообун, Улуу Кыайы саастыылаабын, "Гражданская доблесть" бэлиэ, Бүлүү уонна Ньурба улуустарын "За вклад в социально-экономическое развитие" анал бэйэлэр хаһаайыннарын, Бүлүү улуунун бэтэрээннэрин Сэбиэтин бэрэссэдээтэлин Герасим Алексеевич Солтуевы 75 сааһынан эбэрдэлээн туран, доруобай буоларыгар, үлэтигэр уонна түс олоһор, чугас дьонугар бары үтөнү баһарабын.

МАТВЕЕВ Н.В.,
РФ, СССР үтүөлээх бырааһа,
Бүлүү улуунун, Бүлүү куоратын
Тыһыны нэһилиэтин
Бочуоттаах олохтооҕо,
оройуон Сэбиэтин депутата,
СССР XII ыһыгылаах Үрдүкү
Сэбиэтин депутата,
Бүлүү улуунун бэтэрээннэрин
Сэбиэтин солбуйааччы
бэрэссэдээтэлэ,
РФ суруналыыстарын
Сыйуунун чилиэнэ.
05.03.2020 с.

— Выборы-2022 —

РЕШЕНИЕ №9
26 июля 2022 года "Таркаинский наслег"

О регистрации кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых избирательным объединением Всероссийской Политической Партии "Единая Россия" по единому многомандатному избирательному округу №1

Проверив соблюдение требований Федерального закона "Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации", Закона Республики Саха (Якутия) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" при выдвижении кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых избирательным объединением Всероссийской Политической Партии "Единая Россия" по единому многомандатному избирательному округу №1, а также проверив необходимые для регистрации документы, в соответствии со статьей 43, с частями 1 и 4 статьи 44 Закона Республики Саха (Якутия) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" избирательная комиссия решает:

1. Зарегистрировать следующих кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых избирательным объединением Всероссийской Политической Партии "Единая Россия" по единому многомандатному избирательному округу №1:

1. Антонова - Кириллина Анну Васильевну.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 11 час. 30 мин.
 2. Иванова Дмитрия Викторовича.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 12 час. 09 мин.
 3. Афанасьева Егора Христофоровича.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 12 час. 25 мин.
 4. Антонову Акулину Павловну.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 12 час. 48 мин.
 5. Петрову Валентину Степановну.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 13 час. 18 мин.
 6. Ефремова Николая Александровича.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 13 час. 29 мин.
 7. Егорову Снежану Васильевну.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 13 час. 37 мин.
 8. Иванова Арсена Артуровича.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 15 час. 11 мин.
 9. Антонову Оксану Артуровну.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 15 час. 27 мин.
 10. Иванову Нюргуяну Владимировну.
Дата регистрации: 26 июля. Время регистрации: 15 час. 40 мин.
2. Выдать зарегистрированным кандидатам в депутаты наслежного Совета депутатов удостоверения о регистрации устано-

вленного образца.
3. Разместить настоящее решение и данные о зарегистрированных кандидатах на официальном сайте сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" в информационно-телекоммуникационной сети "Интернет" и обнародовать путем вывешивания в общедоступных местах.

Председатель избирательной комиссии Слепцова Н.В.
Секретарь избирательной комиссии Терентьева Н.С.

РЕШЕНИЕ №10
27 июля 2022 года "Таркаинский наслег"

О регистрации кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых в порядке самовыдвижения по единому многомандатному избирательному округу №1

Проверив соблюдение требований Федерального закона "Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации", Закона Республики Саха (Якутия) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" при выдвижении кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых в порядке самовыдвижения по единому многомандатному избирательному округу №1, а также проверив необходимые для регистрации документы, в соответствии со статьей 43, с частями 1 и 4 статьи 44 Закона Республики Саха (Якутия) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" избирательная комиссия решает:

1. Зарегистрировать следующих кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых в порядке самовыдвижения по единому многомандатному избирательному округу №1:
1. Данилова Анастасию Андриановну.
Дата регистрации: 27 июля. Время регистрации: 16 час. 00 мин.
2. Сидорова Егора Александровича.
Дата регистрации: 27 июля. Время регистрации: 16 час. 30 мин.
2. Выдать зарегистрированным кандидатам в депутаты наслежного Совета депутатов удостоверения о регистрации установленного образца.
3. Разместить настоящее решение и данные о зарегистрированных кандидатах на официальном сайте сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" в информационно-телекоммуникационной сети "Интернет" и обнародовать путем вывешивания в общедоступных местах.

Председатель избирательной комиссии Слепцова Н.В.
Секретарь избирательной комиссии Терентьева Н.С.

РЕШЕНИЕ №13
04 августа 2022 года "Таркаинский наслег"

О регистрации кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых избирательным объединением местного отделения Социалистической политической партии "Справедливая Россия - За Правду" по единому многомандатному избирательному округу №1

Проверив соблюдение требований Федерального закона "Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации", Закона Республики Саха (Якутия) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" при выдвижении кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых избирательным объединением местного отделения Социалистической политической партии "Справедливая Россия - За Правду" по единому многомандатному избирательному округу №1, а также проверив необходимые для регистрации документы, в соответствии со статьей 43, с частями 1 и 4 статьи 44 Закона Республики Саха (Якутия) "О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)" избирательная комиссия решает:

1. Зарегистрировать следующих кандидатов в депутаты наслежного Совета депутатов сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" Республики Саха (Якутия), выдвинутых избирательным объединением местного отделения Социалистической политической партии "Справедливая Россия - За Правду" по единому многомандатному избирательному округу №1:
1. Афанасьева Клима Александровича.
Дата регистрации: 04 августа. Время регистрации: 14 час. 05 мин.
2. Григорьева Прокопия Николаевича.
Дата регистрации: 04 августа. Время регистрации: 14 час. 18 мин.
3. Данилова Ариана Павловна.
Дата регистрации: 04 августа. Время регистрации: 14 час. 25 мин.
4. Додохова Ивана Владимировича.
Дата регистрации: 04 августа. Время регистрации: 14 час. 37 мин.
2. Выдать зарегистрированным кандидатам в депутаты наслежного Совета депутатов удостоверения о регистрации установленного образца.
3. Разместить настоящее решение и данные о зарегистрированных кандидатах на официальном сайте сельского поселения "Таркаинский наслег" муниципального района "Нюрбинский район" в информационно-телекоммуникационной сети "Интернет" и обнародовать путем вывешивания в общедоступных местах.

Председатель избирательной комиссии Слепцова Н.В.
Секретарь избирательной комиссии Терентьева Н.С.

Быйыл Бүтүн Арасыйытатаабы быбар кэлим күнэ балабан ыйын 11 күнүгэр ытыллар.

Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр быйылгы быбар муниципальнай, ол эбэтэр улуустар уонна нэһиликтэр таһынарыйанан ытыллар. Ол курдук, тобус улууска баһылыктар, алта улууска улуус (оройуон) сэбиэтин дьокутааттара, 191 нэһилиэккэ баһылыктар итинэнэ 275 нэһилиэк сэбиэттэрин дьокутааттара талылыахтара. Хандьыдааттаран докумуоннары тутуу атырдык ыйын 1 күнүгэр түмүктэнэр.

Баһылыктар

Абый, Үөһээ Бүлүү, Дьаангы, Бүлүү, Ленскэй, Мэнэ Хагалас, Ньурба, Орто Халыма, Томпо улуустарын быбардааччылары баһылыктарын талыахтара. Үөһээ

Олохтоох салайыныы быбардара

Бүлүү улуунун баһылыга Владимир Поскачин үһүс болдьобун, Бүлүү улуунун баһылыга Сергей Винокуров уонна Мэнэ Хагалас улуунун баһылыга Николай Старостин иккис болдьохторун түмүктүлэр. Атыттар: Абый улуунун баһылыга Станислав Цюхчинский, Дьаангы улуунун баһылыга Гаврил Чириков, Ленскэй улуунун баһылыга Жумарт Абиляманов, Ньурба улуунун баһылыга Алексей Иннокентьев, Орто Халыма улуунун баһылыга Евгений Слепцов, Томпо улуунун баһылыга Яков Степанов 2017 сыллаахтан үлэлиллэр. Кинилэргэн сорохторо, бука, сэрэй-дэххэ, ыыппыт үлэлэрин-хамнастарын салгырыга быһаарыналара

чаччы. Нэһиликтэргэ улахан быбар буолуохтаах, барыта 177 нэһилик баһылыга талылыахтаах. Холубур, Үөһээ Бүлүү уонна Уус Алдан улуустарыгар 15-тии нэһилик, Дьаангы уонна Ньурба улуустарыгар 12-лии нэһилик, Бүлүү улуунугар 11 нэһилик, Өлүөхүмэ улуунугар 10 нэһилик, Сунтаар улуунугар 9 нэһилик баһылыктара быбарданыахтара. Ону таһынан 14 улуус кииннэрин (Бүлүү, Мирнэй, Нерюнги, Ньурба уонна Ленскэй куораттарын, Зырянка, Алын Бэстээх, Баатабай, Депутатскэй уонна Хаандыга бөһүөлктэрин, Амма, Борофун, Үөһээ Бүлүү уонна Сааскылаах сэлиэн-

нэлэрин) дьаһалталарын баһылыктара быбарданыахтара.

Дьокутааттар

Булунг, Дьаангы, Кэбээйи, Өймөкөөн, Томпо уонна Усуяана улуустарын быбардааччылары бэрэстэбиттэллээх уорган (улуус сэбиэтин) дьокутааттарын талыахтара. Манна барыта 103 мандаат көрүлүр. Хас да улууска эбии быбардар буолуохтара: Үөһээ Халыма уонна Өлүөхүмэ улуустарын сэбиэтигэр иккилии дьокутаат, Бүлүү, Өлөөн уонна Уус Алдан улуустарын сэбиэтигэр биридии дьокутаат талылыахтара.

275 нэһилиэккэ дьокутааттар быбардара буолуо, барыта 2 771

дьокутаат талылыахтаах. Өймөкөөн улуунугар Аартык бөһүөлэгин сэбиэтигэр сэттэ дьокутаат, II Борофун нэһилиэтин сэбиэтигэр түөрт дьокутаат эбии талылыахтара. Аартык бөһүөлэгин сэбиэтигэр дьокутааттары эбии талыы дьокутааттар боломуочуйаларын болдьобун иннинэ тохтопсуттарынан, нэһилик бэрэстэбиттэллээх уорганын састааба күүһэ суох хаалбытын быһытынан, учаастактаабы быбар хамыһыйатынан ананна.

Онон Бүтүн Арасыйытатаабы быбар кэлим күнүгэр кэккэ улуустарга улуус, улуус киинин уонна нэһиликтэрин баһылыктарын, өссө дьокутааттарын талар улахан быбардар боулаары тураллар.

www.sakhaparlament.ru.

— Закон и право —

Введены дополнительные гарантии для самозанятых

Федеральным законом от 14.07.2022 № 352-ФЗ «О внесении изменения в статью 22 Федерального закона «Об основах государственного регулирования торговой деятельности в Российской Федерации» самозанятым наряду с субъектами МСП предоставлены торговые места в схеме размещения нестационарных торговых объектов.

В частности определено, что требование о размещении в соответствии со схемой размещения нестационарных объектов не менее чем 60 процентов нестационарных торговых объектов, используемых субъектами малого или среднего предпринимательства, от общего количества нестационарных торговых объектов применяется в отношении физических лиц, не являющихся индивидуальными предпринимателями и применяющих специальный налоговый режим «Налог на профессиональный доход».

О закупках товаров, работ, услуг отдельными видами юридических лиц

Федеральным законом от 14.07.2022 № 285-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «О развитии малого и среднего предпринимательства в Российской Федерации» установлено, что заказчики, осуществляющие закупки в соответствии с Феде-

ральным законом «О закупках товаров, работ, услуг отдельными видами юридических лиц», наделены правом утверждать программы развития поставщиков (исполнителей, подрядчиков) и обеспечивать их реализацию.

Акционерному обществу «Федеральная корпорация по развитию малого и среднего предпринимательства» предоставлены полномочия по ведению реестра программ развития поставщиков (исполнителей, подрядчиков) и реестра участников программ развития поставщиков (исполнителей, подрядчиков), не исполнивших своих обязательств, по формированию перечня номенклатуры выпускаемых товаров и оказываемых участниками указанных программ услуг, в том числе в целях последующего заключения офсетных договоров, по мониторингу реализации программ развития поставщиков (исполнителей, подрядчиков) и по мониторингу реализации офсетных договоров, а также иные полномочия, необходимые для реализации указанных программ.

Снижена административная нагрузка на субъекты хозяйственной деятельности

Федеральным законом от 14.07.2022 № 290-ФЗ внесены изменения в КоАП РФ. Теперь замена административного штрафа предупреждением за впервые совершён-

ные правонарушения, выявленные в ходе государственного или муниципального контроля, распространяются не только на субъектов малого и среднего предпринимательства, их работников, но и на других субъектов хозяйственной деятельности.

Уточнены правила назначения административного штрафа.

Должностное лицо, возбудившее дело об административном правонарушении, выявленное в ходе проверки, не вправе рассматривать его за исключением случаев, когда КоАП РФ предусматривает назначение наказания без составления протокола.

Закрепляется право уполномоченного по защите прав предпринимателей в субъекте Российской Федерации участвовать в производстве по делу об административном правонарушении в области предпринимательской деятельности в качестве защитника по ходатайству лица.

По общему правилу дело может быть возбуждено только после проведения контрольного (надзорного) мероприятия во взаимодействии с контролируемым лицом, проверки, совершения контрольного (надзорного) действия в рамках постоянного государственного контроля (надзора), постоянного рейда и оформления их результатов, но есть исключения.

С 1 до 6 месяцев увеличивается возможная продолжительность отсрочки исполнения административного наказания при наличии обстоятельств невозможности исполнения в установленные сроки.

Значительно расширяется сфера применения правила о том, что при уплате штрафа не позднее 20 дней со дня внесения постановления, он может быть уплачен в размере половины назначенной суммы.

Введены дополнительные социальные гарантии для лиц с ограниченными возможностями здоровья

Федеральным законом от 14.07.2022 № 299-ФЗ «О внесении изменений в статью 79 Федерального закона «Об образовании в Российской Федерации» установлено, что обучающиеся с ограниченными возможностями здоровья, не проживающие в организациях, осуществляющих образовательную деятельность, обеспечиваются учреждениями таких организаций бесплатным 2-хразовым питанием за счёт бюджетных ассигнований.

Порядок обеспечения таким питанием, в том числе его возможность замены денежной компенсацией, устанавливается соответственно федеральными или региональными государственными органами, в ведении которых находятся соответствующие образовательные организации.

Материалы предоставлены прокуратурой Нюрбинского района.

